

**אישור מינוי יו"ר ועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית לישראל ובחירת נציגות ממשלה
לוועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית לישראל**

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י מ ,

בהתאם לסעיף 11(א) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980 :

- א. לאשר את החלטת הרבנים הראשיים והשר לשירותי דת למנות את הדיין הרב משה אמסלם ליו"ר ועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית לישראל.
- ב. למנות את גבי מיכל שמש וגבי חיה דהאן כנציגות הממשלה בוועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית לישראל.

דברי הסבר

רקע כללי

בהתאם לסעיף 1(2) לחוק הרבנות הראשית לישראל (הארכת כהונה של הרבנים הראשיים לישראל ושל חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל והוראות נוספות) (חוראת שעה), תשפ"ג-2023, כהונתם של חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל הנבחרים צפויה להסתיים ביום ל' בשבט התשפ"ה (28 בפברואר 2025).

בהתאם לסעיף 16(ג) לחוק הרבנות הראשית, התש"ס-1980 (להלן – החוק), הבחירות לחברי המועצה הנבחרים ייערכו לא יותר משלושה חודשים ולא פחות מחודש אחד לפני תום כהונתם של המכהנים אותה שעה. בהתאם לאמור, המועד הראשון לקיום הבחירות הוא כ"ז בחשוון התשפ"ה (28.11.24) והמועד האחרון לקיום הבחירות הוא כ"ח בטבת התשפ"ה (28.1.25).

סעיף 11(א) לחוק מורה על הקמת ועדת בחירות שתפקידה ביצוע הבחירות של חברי המועצה הנבחרים, והוא קובע את הרכבה ודרך מינויה כדלהלן: הוועדה תכלול חמישה חברים, שניים מהם ייבחרו על ידי הממשלה, שניים מהם ייבחרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל שלא מבין חבריה, ויושב ראש – שהוא שופט או דיין (מכהן או בגמלאות) – שאותו ימנו השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל כאחד באישור הממשלה.

השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל מינו את הדיין הרב משה אמסלם ליושב ראש ועדת הבחירות.

לעניין שני חברי הוועדה שיבחרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל, שלא מבין חבריה, חברים אלה נבחרים על ידי מועצת הרבנות הראשית, ללא צורך באישור הממשלה. נוכח האמור לעיל ובשים לב ללוחות הזמנים המפורטים, דרושה החלטת הממשלה לבחירת שתי נציגות הממשלה לוועדת הבחירות. גב' מיכל שמש, וגב' חיה דהאן. כמו כן נדרש אישור הממשלה למינויו של הדיין הרב משה אמסלם ליושב ראש ועדת הבחירות.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה –

לא רלוונטי

תקציב-

לא רלוונטי

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם-

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם -

לא רלוונטי

החלטות קודמות של הממשלה בנושא -

החלטה ממשלה מספר 3891 מיום 21.6.18

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההחלטה –

מצורפת בזאת

מגיש: השר לשירותי דת

**י"ד בכסלו התשפ"ה
15 בדצמבר 2024**

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

מינוי נציגי הממשלה ואישור מינוי יושב ראש לוועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית לישראל.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

ההצעה דנה בהרכב ועדת הבחירות לבחירת חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל.

בהתאם לסעיף 21(2) לחוק הרבנות הראשית לישראל (הארכת כהונה של הרבנים הראשיים לישראל ושל חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל והוראות נוספות) (הוראת שעה), תשפ"ג-2023, כהונתם של חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל הנבחרים צפויה להסתיים ביום ל' בשבט התשפ"ה (28 בפברואר 2025).

בהתאם לסעיף 16(ג) לחוק הרבנות הראשית, התש"ס-1980 (להלן – "חוק הרבנות הראשית"), הבחירות לחברי המועצה הנבחרים ייערכו לא יותר משלושה חודשים ולא פחות מחודש אחד לפני תום כהונתם של המכהנים אותה שעה. בהתאם לאמור, המועד הראשון לקיום הבחירות הוא ל"ו בחשוון התשפ"ה (28.11.24) והמועד האחרון לקיום הבחירות הוא כ"ח בטבת התשפ"ה (28.1.25).

סעיף 11(א) לחוק הרבנות הראשית, מורה על הקמת ועדת בחירות שתפקידה ביצוע הליך הבחירות של חברי המועצה הנבחרים, והוא קובע את הרכבה ודרך מינויה כדלהלן: הוועדה תכלול חמישה חברים, שניים מהם ייבחרו על ידי הממשלה, שניים מהם ייבחרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל שלא מבין חבריה, ויושב ראש – שהוא שופט או דיין (מכהן או בגמלאות) – שאותו ימנו השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל כאחד באישור הממשלה.

השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל מינו את הדיין הרב משה אמסלם ליושב ראש ועדת הבחירות.

לעניין שני חברי הוועדה שיבחרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל, שלא מבין חבריה, חברים אלה נבחרים על ידי מועצת הרבנות הראשית, ללא צורך באישור הממשלה.

נוכת האמור לעיל ובשים לב ללוחות הזמנים המפורטים, דרושה החלטת הממשלה לבחירת שתי נציגות הממשלה לוועדת הבחירות, גבי מיכל שמש וגבי חיה דהאן. כמו כן נדרש אישור הממשלה למינויו של הדיין הרב משה אמסלם ליושב ראש ועדת הבחירות.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

סעיף 13 לחוק הרבנות הראשית קובע כי על ועדת הבחירות לפרסם ברשומות רשימה אודות חברי האסיפה הבוחרת, ועליה להודיע בדבר לכל חבר על חברתו בה, תוך 21 ימים לפחות לפני מועד הבחירות, במסירה אישית או בדואר רשום.

סעיף 14(א) לחוק קובע כי הגשת מועמדות לחבר מועצה נבחרת תוגש ליו"ר ועדת הבחירות לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירות.

נוכח האמור, המועד האחרון לפרסום ברשומות של חברי האסיפה הבוחרת במועצת הרבנות הראשית לישראל הוא בטווח התאריכים שבין ו' בחשוון התשפ"ה (7.11.2024) לבין ו' בטבת התשפ"ה (7.1.25).

על מנת שהליך הבחירות יקודם במהירות ותוך עמידה בלוחות הזמנים הקבועים בחוק הרבנות הראשית, יש לקדם במהירות את התשתית הנדרשת לקיום הבחירות, קרי: הקמת ועדת הבחירות וכינוסה, הקמת האסיפה הבוחרת והודעה לחבריה. נוכח לוחות הזמנים הקצרים לביצוע הליכים אלה, נדרשת הממשלה לפעול בשקידה ראויה בקידום חלקה בהנחת התשתית הנדרשת לקיום הבחירות של מועצת הרבנות הראשית, לשם כך נדרש בשלב הנוכחי למנות את שתי נציגות הממשלה לוועדת הבחירות ולאשר את מינוי יושב ראש הוועדה שמונה על ידי השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל. בשלב שלאחר מכן, תידרש הממשלה לבחור שני שרים שיהיו נציגי הממשלה באסיפה הבוחרת בהתאם לסעיף 8(6) לחוק הרבנות הראשית לישראל, לאשר 10 נשות ציבור שימנה השר לשירותי דת לאסיפה הבוחרת בהתייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל בהתאם לסעיף 8(8) לחוק הרבנות הראשית, וכן לאשר 10 רבנים שימנו הרבנים הראשיים לישראל לאסיפה הבוחרת בהתייעצות עם השר בהתאם לסעיף 8(7) לחוק הרבנות הראשית.

נוכח הנסיבות שתוארו, יש אפוא להשלים ותהליכים אלה בהקדם האפשרי.

בכל הנוגע לרב אמסלם, המועמד לשמש כיושב ראש ועדת הבחירות, יצוין כי הרב אמסלם הינו מועמד לכהונת דיין בבית הדין הרבני הגדול (י"פ 12359, התשפ"ד, עמ' 7694). בהתאם לסעיף 11(א) לחוק הרבנות הראשית, יושב ראש ועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית מתמנה על ידי השר והרבנים הראשיים לישראל. השר והרבנים הראשיים לישראל חברים, מכח תפקידם, בוועדה לבחירת דיינים, כאמור בסעיפים 6(א)1, 6(א)3 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955. במצב דברים זה, עלול להיווצר מצב של חשש לניגוד עניינים, זאת נוכח העובדה שהרב אמסלם מונה על ידי השר והרבנים הראשיים לישראל ליושב ראש ועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית לישראל, שתפקידו לקדם את בחירת חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל. בבוא העת, מועמדותו של הרב אמסלם לכהונת דיין בבית הדין הרבני הגדול, צפויה לעלות בפני הוועדה לבחירת דיינים, שבה חברים כאמור השר והרבנים הראשיים לישראל.

המצב שבו מחד גיסא הרבנים הראשיים מכהנים בוועדה שתדון אם למנות את הרב אמסלם כדיין בבית הדין הרבני הגדול, ומאידך גיסא, הרב אמסלם משמש כיו"ר ועדת הבחירות, אשר מוסמך להפעיל שיקול דעת במקרים מסוימים ויכול להשפיע על הליך מינוי חברי מועצת הרבנות הראשית, אשר לרבנים הראשיים קיים אינטרס בזהותם, מעורר קושי בהיבטי ניגודי עניינים. יחד עם זאת, בשים לב לאופי התפקיד והסמכויות הנתונים בידי ועדת הבחירות, שאינה משמשת כאסיפה הבוחרת, ולעובדה שכהונתו של יו"ר ועדת הבחירות אינה משפיעה ישירות על הרבנים הראשיים או על השר, חשש זה אינו עולה כדי מניעה משפטית. לעניין זה יש להסב את שימת הלב לכך שיש עתירה המתנהלת בעניין בבג"ץ 4308/24 ושבעטיה ניתן צו ביניים המונע את כינוס הוועדה למינוי דיינים.

יצוין כי הקשיים המשפטיים במינוי הוצגו בפני השר, ולאחר שקילת הדברים הוא החליט להביא את המינוי לאישור הממשלה.

בקשר לגבי מיכל שמש, נציגת הממשלה והמועמדת לשמש כחברת הוועדה לבחירת מועצת הרבנות הראשית, יצוין כי גבי שמש הינה חברה בוועדה לבחירת רבני עיר. לאור זאת, תידרש גבי שמש

לחתום על הסדר ניגוד עניינים במסגרתו יימנע ממנה להשתתף בוועדה לבחירת רבני עיר וזאת עד לסיום הליכי בחירת מועצת הרבנות הראשית לישראל.

לסיכום, קיים קושי משפטי במינוי של הרב אמסלם ליושב ראש ועדת הבחירות, זאת בעיקר משום שהרב אמסלם הינו מועמד לבית הדין הרבני הגדול, אם כי כאמור קושי זה אינו עולה כדי מניעה משפטית.

עמדה משפטית זו היא בתיאום עם עו"ד כרמית יוליס, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט אזורלי) וד"ר גיל לימון, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי).

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

לעמדת היועצת המשפטית של המשרד לשירותי דת קיים קושי משפטי במינוי יו"ר הוועדה אך הוא אינו עולה כדי מניעה משפטית. ביחס לחברות הוועדה האחרות אין קושי משפטי במינוי.

גליה קליין, עו"ד

היועצת המשפטית למשרד לשירותי דת